

## Sürdürülebilirlik Raporlarının İşletmeye Etkisi <sup>1</sup>

Zeynep Şahin<sup>1\*</sup>, Fikret Çankaya<sup>2\*</sup>

<sup>1</sup>Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Bölümü/Vakıfkebir MYO, Trabzon Üniversitesi, Trabzon, Türkiye

<sup>2</sup>İşletme Bölümü/İİBF, KTU, Trabzon, Türkiye

\*Corresponding author: [çankayaf@yahoo.com](mailto:çankayaf@yahoo.com)

\*Speaker: [ktuzeynepsahin@gmail.com](mailto:ktuzeynepsahin@gmail.com)

Presentation/Paper Type: Oral / Full Paper

**Özet-** İşletmelerin ekonomik , çevresel ve sosyal faaliyetlerinin sonuçlarının raporlanmasını içeren sürdürülebilirlik raporlarının Türkiye’deki işletmelerde kullanımı artmıştır. Teknolojik gelişmeler, artan küresel rekabetle baş edebilmek için işletmeler bu raporları hazırlamakta ve sürdürülebilirliği uygulamalarına dahil etmektedir.

Çalışmanın amacı sürdürülebilirlik raporu hazırlayan işletmeler ile hazırlamayan işletmelerin performansları arasında varsa farklılıkların belirlenmesi, işletmelerin sürdürülebilirlik raporu hazırlamadan önceki ve rapor hazırladıktan sonraki dönem performansının karşılaştırılmasıdır. Bu amaçla işletmelerin 2008-2013 yıllarına ait finansal durum tablolarından ve kar zarar tablolarından elde edilen verilerle t testi ve Mann-Whitney U testi yapılmıştır. Sonuçlara göre sürdürülebilirlik raporu hazırlayan ve hazırlamayan işletmelerin performansları arasında anlamlı farklılık görülmemiştir. Benzer şekilde işletmelerin rapor hazırlamadan önceki ve rapor hazırladıktan sonraki dönem performansları arasında anlamlı farklılık tespit edilmemiştir. Bu durumda sürdürülebilirlik raporlarının yayınlanmaya başlandığı ilk yıllarda Türkiye’deki işletmelerin raporların kendilerine sağlayacağı faydaların farkında olmadıkları söylenebilir.

**Anahtar Kelimeler-** Muhasebe, Sürdürülebilirlik, Sürdürülebilirlik Raporlaması, Ekonomik Performans, BİST.

## The Effect of Sustainability Reports to Business

**Abstract** -Businesses economic, environmental and sustainability report containing the number of the reporting of the results of social activity has been increasing rapidly in recent years by businesses in Turkey. In order to cope with technological developments and increasing global competition, enterprises prepare these reports and include sustainability in their practices. The aim of the study is to determine the differences between the performance of the sustainability report preparation companies and the performance of the enterprises that do not prepare them, and compare the performance of the enterprises before and after the preparation of the sustainability report. For this purpose, t test and Mann-Whitney U test were used for the data obtained from the financial statements and income statements of the companies for the years 2008-2013. According to the results, there was no significant difference between the performances of the businesses that prepared and did not prepare the sustainability report. Similarly, no significant difference was found between the performances of the businesses before and after the report preparation. In this case, it can be said that businesses in Turkey are unaware of the benefits of reports in the first years of publishing sustainability reports.

**Keywords-** Accounting, Sustainability, Sustainability Reporting, Economic Performance, BİST.

<sup>1</sup> Çalışma TÜBİTAK 3001 Programı çerçevesinde 215K361 nolu “Türkiye’de Sürdürülebilirlik Raporlarının Durumu ve KOBİ’lerde Sürdürülebilirlik” isimli projenin çıktısı olarak desteklenmiştir ve TÜBİTAK’a ayrıca teşekkür edilmektedir.

## I. GİRİŞ

21.Yüzyılın en çok kullanılan kavramlarından olan sürdürülebilirlik Ruckelshaus'a göre ekolojinin en geniş sınırları içinde ekonomik büyümenin ve kalkınmanın karşılıklı etkileşim ile sağlanacağı ve zaman içinde korunacağı doktrindir [1]. İşletmeler açısından sürdürülebilirlik ise, ekonomik beklentilerin çevresel ve sosyal duyarlılıkla dengeli biçimde değerlendirilmesidir. Dolayısıyla işletmeler yalnızca ortaklara ve yatırımcılara karşı değil, tüm paydaşlara karşı sorumludur ve yönetim politikalarına sürdürülebilirlik konularını dahil etmelidir.

Sürdürülebilirlik anlayışının işletme düzeyindeki karşılığı ise kurumsal sürdürülebilirliktir. Kurumsal sürdürülebilirlik yaklaşımında işletmelerin büyümesi ve karlılığını kabul etmekle birlikte aynı zamanda işletmelerin çevresel koruma, sosyal adalet, eşitlik ve ekonomik kalkınma gibi sürdürülebilir kalkınmayla ilgili sosyal amaçlarında yerine getirilmesi gerekir. İşletmeleri kurumsal sürdürülebilirlik konusunda teşvik eden marka değerinin, güven ve itibarın, işletme karlılığının artması, personel motivasyonunun artarak karların yükselmesi, rekabet üstünlüğünün sağlanması, uluslararası sorumlu yatırım işletmelerinden finansal destek sağlama imkanlarının kolaylaşmasıdır [2]. Sürdürülebilirlik raporlaması olarak gündeme gelen bu raporlarda kurumsal sosyal sorumluluk raporlarındaki konuların yanında işletmelerin çevresel ve sosyal performanslarının ekonomik performansa etkileri açıklanır.

Türkiye'de özellikle 2014 yılında BİST Sürdürülebilirlik Endeksi oluşturulduktan sonra işletmeler arasında endekse girme konusunda rekabet olmuştur. Sürdürülebilir rapor sayılarının 2008 yılından sora arttığı özellikle 2014 yılında BİST Sürdürülebilirlik Endeksi'yle birlikte sürdürülebilirlik konusunda farkındalık ve rapor sayılarında daha fazla artış olduğu görülmüştür. Çalışmada amaç endeks öncesi dönem olan 2010-2013 yılları arasında yayınlanan raporların işletmeye olan etkilerinin belirlenmesidir.

Literatür sürdürülebilirlik raporu ile işletmelerin ekonomik performansı arasındaki ilişkili yönünden incelendiğinde konuyla ilgili çalışmalar şöyle özetlenebilir; Sutupo vd. çalışmalarında sürdürülebilirlik ödülü kazanan ve kazanmayan işletmelerin finansal durumlarını karşılaştırmış ve ödül kazanan işletmelerin finansal durumlarının daha iyi olduğunu tespit etmiştir [3]. Aynı yıl Swarnapali ve Lee tarafından yapılan çalışmada sürdürülebilirlik açıklamaları ile işletme performansı arasında pozitif ilişkiler tespit edilmiştir [4]. Yine 2018 yılında Düzer ve Önce çalışmalarında çevresel ve sosyal performansın işletme karlılığını pozitif etkilediğini görmüştür [5]. 2017 yılında Loh vd. Singapur'daki işletmelerin firma değeri ile sürdürülebilirlik raporu arasında pozitif ilişkiler olduğunu tespit etmiştir [6]. Benzer şekilde 2016 yılında Kurnaz ve Kestane çalışmalarında BİST Sürdürülebilirlik Endeksi'ne giren işletmelerin endekse girdikten sonra işletme performanslarının pozitif değiştiğini görmüştür [7]. Bachoo vd. (2013) tarafından yapılan çalışmada ise sürdürülebilirlik raporlama kalitesi ile firma değeri arasında pozitif ilişki tespit edilmiştir [8]. Ameer ve Othman (2012) tarafından 2008 yılında yapılan çalışmada sürdürülebilir küresel işletmelerle diğer işletmelerin ekonomik performansları karşılaştırılmış 2006-2010 dönemi boyunca sürdürülebilir işletmelerin daha yüksek ekonomik performans gösterdiği tespit edilmiştir [9]. 2012 yılında Vitezic vd.'nin yaptığı çalışmada da ekonomik performansı

yüksek olan işletmelerin kurumsal sürdürülebilirlik ve kurumsal sosyal sorumluluk açıklamalarına daha fazla yer verdiği tespit edilmiştir [10]. Lee ve Pati (2012) tarafından yapılan benzer çalışmada çevresel ve sosyal performansın ekonomik performansı önemli derecede etkilediği görülmüştür [11]. Burhan ve Rahmanti (2012) çalışmalarında Endonezya Borsası'nda yer alan 32 işletmenin 2006-2009 dönemi boyunca yıllık ve sürdürülebilirlik raporlarından elde edilen verilerle aktif karlılığa sürdürülebilirliğin etkisini araştırmış ve sosyal göstergelerin aktif karlılığı etkilediğini görmüştür [12]. Vijfvinkel vd.'nin (2011) çalışmasında KOBİ'lerde çevresel sürdürülebilirlik faaliyetlerinin ekonomik performansa etkisi incelenmiş ve pozitif ilişki bulunmuştur [13]. Benzer şekilde Chang ve Kuo tarafından 2008 yılında yapılan çalışmada 311 işletmenin ekonomik, çevresel ve sosyal verileri incelenmiş, sürdürülebilirlik ve ekonomik performans arasında pozitif ilişki olduğu görülmüştür [14].

Bu çalışmaların aksine 2017 yılında Önder [15], aynı yılki bir diğer çalışmada Ünal ve Yüksel [16], yine aynı yıl Altınay vd. [17] işletmelerin BİST Sürdürülebilirlik Endeksi'nde yer almasının işletme karlılığına etkisini araştırmış ve anlamlı ilişkiler tespit etmemiştir. 2016 yılında Çıtak ve Ersoy BİST Sürdürülebilirlik Endeksi'nde yer alan ve yer almayan işletmelerin performanslarını karşılaştırmış ve yine karlılık oranları arasında anlamlı farklılık tespit edilmemiştir [18]. 2013 yılında Ogundare Malezya'da sürdürülebilirlik raporlarında yer alan açıklamaların işletme performansı ile arasında ilişkinin olmadığını görmüştür [19]. Benzer şekilde Nilipour'un 2012 yılındaki çalışmasında Tahran Menkul Kıymet Borsası'ndaki işletmelerin sürdürülebilirlik performansları ile finansal performansları arasında ilişkinin olmadığını tespit etmiştir [20]. Buys vd. (2011) çalışmalarında Global Raporlama Girişimi Rehberine göre sürdürülebilirlik raporu hazırlayan ve hazırlamayan işletmelerin performansları arasında anlamlı farklılık olmadığını tespit etmiştir [21]. Yi ve Yu'nun (2010) çalışmalarında Hong Kong'da sürdürülebilirlikle ilgili sosyal ve çevresel açıklamaların ekonomik performansa etkisini araştırmış, işletme büyüklüğü ve borçlanma oranıyla açıklamaların pozitif ilişkili olduğu, karlılık ve büyüme fırsatlarıyla ise ilişkinin olmadığını tespit etmiştir [22]. D'Angela (2008) tarafından yapılan çalışmada ise 2002-2006 dönemi boyunca en iyi sürdürülebilir küresel raporlama listesindeki işletmelerle diğer işletmelerin ekonomik performansı karşılaştırılmış ve anlamlı farklılık tespit edilmemiştir [23]. Ziegler vd. (2002) çalışmalarında işletme yönetiminin sürdürülebilirlik davranışlarının hissedar değerini etkilemediğini bulmuştur [24].

Bu çalışmaların aksine 2013 yılında Cheung ve Roca [25], 2011 yılında Detre ve Gunderson [26] ve 2007 yılında Lopez vd. [27] tarafından yapılan çalışmalarda Dow Jones Sürdürülebilirlik Endeksi'nde yer almanın performansa etkisi araştırılmış ve negatif etki tespit edilmiştir.

Literatür sürdürülebilirlik raporları ile ekonomik performans arasındaki ilişki yönünden değerlendirildiğinde literatürde pozitif ilişki olduğu yönünde çalışmalara daha fazla rastlanılmışken bunun yanında ilişki olmadığı ve negatif ilişki olduğu yönünde çalışmalara da rastlanılmıştır. Bu çalışmada sürdürülebilirlik raporu hazırlayan işletmeler ile hazırlamayan işletmelerin ve rapor hazırlayan işletmelerin

rapor hazırlamadan önceki ve rapor hazırladıktan sonraki dönem performansları karşılaştırılmıştır. Sürdürülebilirlik raporlarının yeni yayınlanmaya başladığı yıllar olan 2010-2013 yılı verileri dikkate alınmıştır. İşletme performansı için işletmelerin sürdürülebilirlik raporlarının yer aldığı yıllara ait net kâr marjı, aktif kârlılığı, öz sermaye kârlılığı rakamları finansal durum tabloları ve kar zarar tablolarından elde edilmiştir. Yapılan analiz sonuçlarına göre sürdürülebilirlik raporu hazırlayan işletmeler ile hazırlamayan işletmelerin performansları arasında ve sürdürülebilirlik raporu hazırlamadan önceki dönemle rapor hazırlandıktan sonraki dönem işletme performansı arasında anlamlı farklılık tespit edilmemiştir.

Çalışmada giriş bölümünü takiben, ikinci bölümde materyal ve yöntem, üçüncü bölümde sonuçlara, dördüncü bölümde tartışmaya, beşinci bölümde ana sonuçlara yer verilmiştir.

## II. MATERYAL VE YÖNTEM

Çalışmanın amacı sürdürülebilirlik raporu hazırlayan işletmeler ile hazırlamayan işletmelerin performansları arasında varsa farklılıkların belirlenmesi, işletmelerin sürdürülebilirlik raporu hazırlamadan önceki ve hazırladıktan sonraki dönem performansının karşılaştırılmasıdır.

Çalışma sonuçları işletme yöneticilerine sürdürülebilirlik konusunda performans arttırıcı bilgiler sunacak, akademisyenlerin konuyla ilgili literatürdeki eksiklikleri görmelerine yardımcı olacaktır. Son yıllarda uluslararası alanda çok önemli görülen bu konunun Türkiye'deki çalışmalara da önemli katkı sağlaması beklenmektedir.

Çalışma kapsamında 2010-2013 yılları arasında sürdürülebilirlik raporu hazırlayan 42 işletmeden Borsa İstanbul'a kote olan 21 işletmenin verileri dikkate alınmış ve sürdürülebilirlik raporu hazırlayan işletmelerin rapor hazırlamadan önceki ve rapor hazırladıktan sonraki dönem performansları karşılaştırılmıştır. Aynı dönemde sürdürülebilirlik raporu hazırlayan işletmeler ile hazırlamayan işletmelerin performansları arasında varsa farklılıkları belirlemek amacıyla 2013 yılı için 15 sürdürülebilirlik raporu hazırlayan işletmenin ve 15 hazırlamayan işletmenin, 2012 yılı için 16 sürdürülebilirlik raporu hazırlayan işletmenin ve 16 hazırlamayan işletmenin, 2011 yılı için 14 sürdürülebilirlik raporu hazırlayan işletmenin ve 14 hazırlamayan işletmenin, 2010 yılı için 13 sürdürülebilirlik raporu hazırlayan işletmenin ve 13 hazırlamayan işletmenin verileri incelenip analiz edilmiştir. Sürdürülebilirlik raporu hazırlamayan işletmeler olarak aynı sektörde faaliyet gösteren ve toplam aktif varlıklarının değerleri sürdürülebilirlik raporu hazırlayan işletmeler ile yakın değere sahip olan işletmeler dikkate alınmıştır.

İşletme performansının ölçümünde finansal ve finansal olmayan performans göstergelerinden yararlanılmaktadır. Finansal performans göstergeleri için mali raporlar, muhasebe kayıtları ve oranlar kullanılır. Çalışmada finansal performans ölçütlerinden net kâr marjı, aktif kârlılığı, özsermaye kârlılığı değişkenleri kullanılmıştır.

### A. Çalışmanın Bulguları

Çalışmada sürdürülebilirlik raporu hazırlayan işletmeler ile hazırlamayan işletmelerin performansları arasında farklılıkların tespit edilmesinde en fazla rapor hazırlanan dönem olan 2010 ile 2013 yılları arasındaki dönem verileri dikkate alınmıştır. İşletme performansı için ise işletmelerin

sürdürülebilirlik raporlarının yer aldığı yıllara ait net kâr marjı, aktif kârlılığı, öz sermaye kârlılığı rakamları finansal durum tabloları ve kar zarar tablolarından elde edilmiştir.

Verilerin normal dağılıma uygunluğunu değerlendirmede yapılan Tek Örneklem Kolmogorov Simirnov Testi ve Shapiro-Wilk Testi sonuçları aşağıda Tablo 1'de gösterilmiştir. Yapılan analizlerde p değerlerinin 0,05'ten büyük olması verilerin normal dağılıma sahip olduğu sonucunu verecektir. Tablo 1'e göre 2010 yılı verilerinin tümünün, 2011 ve 2012 yılının sadece aktif kârlılığı verilerinin, 2013 yılının net kâr marjı ve aktif kârlılığı verilerinin normal dağılıma sahip olduğu tespit edilmiş ve bu verilerle t testi yapılmıştır. 2011 ve 2012 yılı net kâr marjı ve özsermaye kârlılığı verilerinin, 2013 yılı özsermaye kârlılığı verilerinin normal dağılıma sahip olmadığı tespit edilmiş ve Mann-Whitney U testi ile analiz edilmiştir.

Tablo 1. Tek Örneklem Kolmogorov Simirnov ve Shapiro-Wilk Testi Sonuçları

	Z değeri
<b>2010 yılı</b>	
Net kâr marjı	1,235
Aktif kârlılığı	0,457
Özsermaye kârlılığı	1,260
<b>2011 yılı</b>	
Net kâr marjı	1,438*
Aktif kârlılığı	0,958
Özsermaye kârlılığı	1,857*
<b>2012 yılı</b>	
Net kâr marjı	1,667*
Aktif kârlılığı	0,790
Özsermaye kârlılığı	1,420*
<b>2013 yılı</b>	
Net kâr marjı	1,213
Aktif kârlılığı	0,636
Özsermaye kârlılığı	1,370*

\*p <0,05 \*\* p<0,01

Rapor hazırlayan ve hazırlamayan işletmelerin yıllar itibariyle performans farklılıkları için yapılan t Testi ve Mann-Whitney U testi sonuçları aşağıdaki Tablo 2'de sunulmuştur. Yapılan analizler sonucunda p değerlerinin 0,05'ten küçük olması rapor hazırlayan ve hazırlamayan işletmelerin performansları arasında farklılık olduğu sonucunu verecektir.

Tablo 2. Farklılıkların t Testi ve Mann-Whitney U Testi Sonuçları

	t değeri	Z değeri
<b>2010 yılı</b>		
Net kâr marjı	1,679	
Aktif kârlılığı	1,564	
Özsermaye kârlılığı	0,450	
<b>2011 yılı</b>		
Net kâr marjı	-	-0,414
Aktif kârlılığı	0,969	-
Özsermaye kârlılığı	-	-0,368
<b>2012 yılı</b>		
Net kâr marjı	-	-0,867
Aktif kârlılığı	0,092	-
Özsermaye kârlılığı	-	-1,018
<b>2013 yılı</b>		
Net kâr marjı	2,462	-
Aktif kârlılığı	0,610	-
Özsermaye kârlılığı	-	-0,415

\*p <0,05 \*\* p<0,01

2010-2013 dönemi boyunca sürdürülebilirlik raporu hazırlayan işletmeler ile hazırlamayan işletmelerin net kâr marjı, aktif kârlılığı, özsermaye kârlılığı değişkenleriyle ilgili p değerleri 0,05'ten büyük çıkmıştır. İstatistiksel olarak anlamlı sonuçlar bulunamamıştır. Sürdürülebilirlik raporu hazırlayan işletmeler ile hazırlamayan işletmelerin performansları arasında anlamlı farklılık tespit edilmemiştir.

Çalışmanın devamında işletmelerin sürdürülebilirlik raporu hazırlanmadan önceki ve rapor hazırladıktan sonraki dönem performansları arasındaki farklılıklar araştırılmıştır. Sürdürülebilirlik raporu hazırlayan Borsa İstanbul'a kote 21 işletmenin rapor hazırlamadan önceki ve rapor hazırladıktan sonraki dönemin karlılık oranları dikkate alınmıştır.

Verilerin normal dağılıma uygunluğunu belirlemede yapılan Tek Örneklem Kolmogorov-Smirnov Testi sonuçları aşağıdaki Tablo 3'de verilmiştir. Tablo 3'e bakıldığında net kâr marjı değişkeni için p değerlerinin 0,05'ten büyük olduğu yani bu değişkenin normal dağılıma sahip olduğu tespit edilmiştir. Bu nedenle net kâr marjı değişkeni için sürdürülebilirlik raporu hazırlamadan önceki ve rapor hazırladıktan sonraki dönem verilerini karşılaştırmada bağımsız örneklem t testi kullanılmıştır. Aktif kârlılığı ve özsermaye kârlılığı değişkeni için ise p değerinin 0,05'ten küçük olduğu yani bu değişkenlerin normal dağılıma sahip olmadığı görülmüştür. Bu nedenle aktif kârlılığı ve özsermaye kârlılıkları için sürdürülebilirlik raporu hazırlamadan önceki ve rapor hazırladıktan sonraki dönem verilerini karşılaştırmada Mann-Whitney U Testi kullanılmıştır.

Tablo 3. Dönemlere Göre Tek Örneklem-Smirnov Testi Sonuçları

	Net kâr marjı	Aktif kârlılığı	Özsermaye kârlılığı
<b>Z</b>	1,282	2,301**	1,728**

\*p <0,05 \*\* p<0,01

Farklılık testleri sonuçları Tablo 4 ve 5'de yer almıştır. Tablo 4'e göre net kâr marjının rapor hazırlamadan öncesine göre hazırladıktan sonraki ortalamasının daha yüksek olduğu hesaplanmıştır. Bu farklılığın istatistiksel olarak anlamlılığının testi amacıyla bağımsız örneklem t testi sonucunda net kâr marjı için p değerinin 0,05'den büyük olduğu tespit edilmiştir. Böylece işletmelerin sürdürülebilirlik raporları hazırlamadan önceki ve rapor hazırladıktan sonraki net kâr marjında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Tablo 4. t Testi Sonuçları

		Ortalama	t Değeri
<b>Net Kar Marjı</b>	Rapor Öncesi	0,1120	-0,980
	Rapor Sonrası	0,1937	

\*p <0,05 \*\* p<0,01

Aşağıdaki Tablo 5'e bakıldığında aktif kârlılığı ve özsermaye kârlılığının rapor hazırlamadan öncesine göre hazırladıktan sonraki sıralı ortalamalarının daha yüksek olduğu hesaplanmıştır. Bu farklılığın istatistiksel olarak anlamlılığının testi amacıyla Mann-Whitney U Testleri yapılmıştır. Testler sonucunda aktif kârlılığı ve özsermaye kârlılığı değişkenleri için p değerinin 0,05'den büyük olduğu görülmüştür. Diğer bir ifadeyle işletmelerin sürdürülebilirlik raporları hazırlamadan önceki ve rapor hazırladıktan sonraki aktif kârlılığı ve özsermaye kârlılığının istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediği görülmüştür. Bu bulgular

sonucunda sürdürülebilirlik raporu hazırlamadan önceki dönemle rapor hazırlandıktan sonraki dönem işletme performansı arasında anlamlı farklılık tespit edilmemiştir.

Tablo 5. Mann-Whitney U Testi Sonuçları

		Sıra Ortalamaları	Z değeri
<b>Aktif kârlılığı</b>	Rapor öncesi	20,71	-0,415
	Rapor sonrası	22,29	
<b>Özsermaye kârlılığı</b>	Rapor öncesi	18,81	-1,421
	Rapor sonrası	24,19	

\*p <0,05 \*\* p<0,01

Yapılan t Testi ve Mann-Whitney U Testi sonuçlarında istatistiksel olarak anlamlı sonuçlara ulaşılamasa da işletmelerin net kâr marjı, aktif kârlılığı ve özsermaye kârlılığı ortalamalarının sürdürülebilirlik raporu hazırladıktan sonra arttığı görülmüştür.

### III. SONUÇLAR

Ekonomik beklentilerin çevresel ve sosyal duyarlılıkla dengeli biçimde değerlendirilmesi işletmelerin sürdürülebilirliği için gereklidir. Azalan doğal kaynaklar, iklim değişikliği, artan sosyal sorunlar sürdürülebilirliği günümüzde önemli hale getirmiştir. İşletme performansının sadece kârdan ibaret olduğu günler geride kalmış, yatırımcılar çevresel, sosyal ve yönetsel risklerin işletmeleri etkilediğini görmüş ve işletmelerden finansal olmayan verileride istemeye başlamıştır. Dolayısıyla sürdürülebilirlik raporları önem kazanmıştır.

Çalışmada sürdürülebilirlik raporu hazırlayan işletmelerin ve hazırlamayan işletmelerin net kar marjları, aktif karlılıkları ve özsermaye karlılıkları arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir. Benzer şekilde sürdürülebilirlik raporu hazırlamadan önceki dönemle rapor hazırladıktan sonraki dönem net kar marjları, aktif karlılıkları ve özsermaye karlılıkları arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir.

### IV. TARTIŞMA

Çalışmada sürdürülebilirlik raporu hazırlayan işletmeler ile hazırlamayan işletmelerin performansları karşılaştırılmış ve anlamlı farklılık tespit edilmemiştir. Çalışmanın devamında sürdürülebilirlik raporu hazırlayan işletmelerin rapor hazırlamadan önceki ve rapor hazırladıktan sonraki dönem performansları karşılaştırılmış ve yine anlamlı farklılık tespit edilmemiştir. 2002'de Ziegler vd. [24], 2008'de D'A'ngela [23], 2010'da Yi ve Yu [22], 2011'de Buys vd. [21], 2012'de Nilipour ve Nilipour [20], 2013'de Ogundare [19], 2016'da Çıtak ve Ersoy [18], 2017'de Önder [15], aynı yıl Ünal ve Yüksel [16], Altınay vd. [17] tarafından yapılan çalışmalarda da benzer sonuçlara ulaşılmıştır. Sürdürülebilirlik raporlarının hazırlanmaya başlandığı ilk yıllarda işletmelerin konuya gereken önemi vermedikleri görülmektedir. Benzer analizler sonraki yıllar içinde tekrar edilip karşılaştırma yapılarak sürdürülebilirliğe yıllar içinde verilen önem tespit edilebilir.

Çalışmada Global Raporlama Girişimi Rehberine göre sürdürülebilirlik raporu hazırlayan işletmelerin raporları dikkate alınmıştır. Gelecek çalışmalarda diğer sürdürülebilirlik rehberleri de alınabilir. Çalışmada net kâr marjı, aktif kârlılığı ve özsermaye kârlılığı değişkenleri kullanılmıştır. Benzer çalışmalar için başka değişkenler de dikkate alınabilir.

## V. SONUÇ

Çalışmada sürdürülebilirlik raporu hazırlayan işletmeler ile hazırlamayan işletmelerin performansları ile sürdürülebilirlik raporu hazırlayan işletmelerin rapor hazırlamadan önceki ve rapor hazırladıktan sonraki dönem performansları arasında anlamlı farklılık tespit edilmemiştir.

## KAYNAKLAR

- [1] W. D. Ruckelshaus, "Toward a Sustainable World", *Scientific American*, sayı 261(3), ss. 66-175, 1989.
- [2] N. Kuşat, "Sürdürülebilir İşletmeler İçin Kurumsal Sürdürülebilirlik ve İçsel Unsurları", *Afyon Kocatepe Üniversitesi İİBF Dergisi*, sayı 14(2), ss. 227-242, 2012.
- [3] B. Sutopo, S. Kot, A.K. Adiati ve L.N. Ardila, "Sustainability Reporting and Value Relevance of Financial Statements", *Sustainability*, sayı 10, ss. 1-16, 2018.
- [4] R. Swarnapali ve L. Lee, "Corporate Sustainability Reporting and Firm Value: Evidence from a Developing Country", *The International Journal of Organizational Innovation*, sayı 10 (4), ss. 69-78, 2018.
- [5] M. Düzer ve S. Önce, "Sürdürülebilirlik Performans Göstergelerine İlişkin Açıklamaların Finansal Performans Üzerine Etkisi: BİST'te Bir Uygulama", *Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Dergisi*, sayı (11)1, ss.93-117, 2018.
- [6] L. Loh, T. Thomas ve Y. Wang, "Sustainability Reporting and Firm Value: Evidence from Singapore-Listed Companies", *Sustainability*, sayı 9, ss. 1-12, 2017.
- [7] N. Kurnaz ve A. Kestane, "Kurumsal Sürdürülebilirliğin Ekonomik Açından İncelenmesi ve Yatırımcı Davranışları İlişkisi: BİST Sürdürülebilirlik Endeksinde Bir Uygulama", *Sosyal Bilimler Dergisi*, sayı 49, ss. 278-302, 2016.
- [8] K. Bachoo, R. Tan ve M. Wilson, "Firm Value and the Quality of Sustainability Reporting in Australia", *Australiana Accounting Research*, sayı 64 (23), ss. 67-87, 2013.
- [9] R. Ameer ve R. Othman, "Sustainability Practices and Corporate Financial Performance: A Study Based on the Top Global Corporations", *Journal of Business Ethics*, sayı 108 (1), ss.61-79, 2012.
- [10] N. Vitezic, T. Vuko ve B. Mörec, "Does Financial Performance have an Impact on Corporate Sustainability and CSR Disclosure –a Case of Creation Companies", *Journal of Business Management*, sayı 5, ss. 40-47, 2012.
- [11] J. Lee ve N. Pati, "New Insight on the Operational Links between Corporate Sustainability and Firm Performance in Service Industries", *IJBİT*, sayı 4, ss.80-93, 2012.
- [12] A.H. Burhan ve W. Rahmanti, "The Impact of Sustainability Reporting on Company Performance", *Journal of Economics, Business, and Accountancy Ventura*, sayı 15(2), ss.257-272, 2012.
- [13] S. Vijfinkel, N. Bouman ve J. Hisseli, "Environmental Sustainability and Financial Performance of SMEs", *Scientific Analysis of Entrepreneurship and SMEs*, ss. 3-47, 2011.
- [14] D.S. Chang ve L.C. Kuo, "The Effects of Sustainable Development on Firms' Financial Performance – an Empirical Approach", *Sustainable Development*, sayı 16, ss.365-380, 2008.
- [15] Ş. Önder, "İşletme Karlılığına Kurumsal Sürdürülebilirliğin Etkisi: BİST'te Bir Uygulama" *Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi*, sayı 19(4), ss.937-956, 2017.
- [16] S. Ünal ve R. Yüksel, "Finansal Performans ve Hisse Senedi Getirisi İlişkisi: BİST Sürdürülebilirlik Endeksindeki Bankalar Üzerine Bir İnceleme", *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, Özel Sayı, ss.264-270, 2017.
- [17] A. Altınay, B. Kaki, A. Kestane, M. Soba, Ö. Dinçer ve E. Şık, "Sürdürülebilirlik Endeksinin Bankacılık Sektörü Hisse Senedi Değerlerine Etkileri, BİST Sürdürülebilirlik Endeksi Üzerine Bir İnceleme", *Sosyal Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, sayı 17(34), ss.264-284, 2017.
- [18] L. Çıtak ve E. Ersoy, "Firmaların BİST Sürdürülebilirlik Endeksinde Alınmasına Yatırımcı Tepkisi: Olay Çalışması ve Ortalama Testleri İle Bir Analiz", *Uluslararası Alanya İşletme Fakültesi Dergisi*, sayı 8 (1), ss.43-57, 2016.
- [19] E.A.Ogundare, "The Impact of Sustainability Reporting on Organisational Performance – The Malaysia Experience", *International Journal of Accounting & Business Management*, sayı 1(2), ss.82-100, 2013.
- [20] A. Nilipour ve A. Nilipour, "Survey of the Association between Financial Performance and Corporate Sustainability Performance", *Interdisciplinary Journal of Contemporary Research In Business*, sayı 3(9), ss.1084-1092, 2012.
- [21] P. Buys, M. Oberholzer ve P. Andrikopoulos, "An Investigation of the Economic Performance of Sustainability Reporting Companies Versus Non-reporting Companies: A South African Perspective", *Journal of Social Sciences*, sayı 29(2), ss.151-158, 2011.
- [22] T. F. Yi ve C.K. Yu, "Research on Sustainability Reporting in Hong Kong", An Honours Degree Project Submitted to the School of Business in Partial Fulfillment of the Graduation Requirement for the Degree of Bachelor of Business Administration, 2010.
- [23] D. A. D'Angela, "A Study of the Market's Reaction to Superior Sustainability Reporting as Demonstrated by the Financial Performance of Publicly Traded Companies", Published Doctoral Thesis, Lawrence Technological University, Lawrence, 2008.
- [24] A. Ziegler, K. Rennings ve M. Schroder, "The Effect of Environmental and Social Performance on the Shareholder Value of European Stock Corporations", Centre for European Economic Research (ZEW), Mannheim. [Online]. Available: <http://www.eea-esem.com/papers/eea-esem/2003/342/paper.pdf>, 2002.
- [25] A. Cheung ve E. Roca, "The Effect on Price, Liquidity and Risk When Stocks are Added to and Deleted from a Sustainability Index: Evidence from the Asia Pacific", *Journal of Asian Economics*, sayı24, ss.51-65, 2013.
- [26] J.D. Detre ve M.A.Gunderson, "The Triple Bottom Line: What is the Impact on the Returns to Agribusiness?", *International Food and Agribusiness Management Review*, sayı 14(4), ss.165-178, 2011.
- [27] M. Lopez, G. A. Victoria ve L. Rodriguez, "Sustainable Development and Corporate Performance: A Study Based on the Dow Jones Sustainability Index", *Journal of Business Ethics*, sayı 75(3), ss.285–300, 2007.